

Vergaderjaar 2016–2017

34 550 X

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2017

Nr. 85

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 mei 2017

Hierbij ontvangt u het jaarverslag 2016 van de Inspecteur-generaal der Krijgsmacht (IGK)¹. De IGK kan mij gevraagd en ongevraagd adviseren over alle vraagstukken die de krijgsmacht raken. Ook kan hij onderzoeken instellen of bemiddelen in individuele aangelegenheden. Daarnaast is de IGK Inspecteur der veteranen en Inspecteur der reservisten. Ik hecht veel waarde aan de onafhankelijke positie van de IGK en evenzeer aan zijn adviezen die bijdragen tot het verder verbeteren van de organisatie, nadrukkelijk met oog voor de belangen van het personeel.

De IGK onderstreept in zijn verslag over het afgelopen jaar dat hij in zijn rondgang langs de eenheden veel enthousiaste mensen ontmoet die zonder uitzondering trots zijn op het eigen team en de taken die zij gezamenlijk oppakken. Ook stelt hij dat de gedrevenheid van de militairen, hun professionaliteit en de onderlinge kameraadschap elementen zijn die bij de werkbezoeken aan missies steevast indruk maken. Dat enthousiasme en die trots ervaar ik ook zelf aan den lijve tijdens de werkbezoeken die ik afleg.

De IGK stelt echter ook dat het vertrouwen in Defensie is aangetast. Hoofdoorzaken hiervoor zijn de achterstand in de inzetbaarheid van het materieel, de beperkte doorstroombogelijkheden voor personeel en het uitblijven van een arbeidsvoorwaardenakkoord. Uiteraard ga ik hier nader op in. Ook sta ik stil bij de overige onderwerpen en de onderzoeken die de IGK heeft verricht. Ten slotte reageer ik kort op de bevindingen van de IGK in zijn rol als Inspecteur der veteranen en als Inspecteur der reservisten.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Inzetbaarheid van materieel

De IGK stelt dat al in 2015 is geconstateerd dat de kritieke ondergrens was bereikt in beschikbare middelen en geld. Ook ik heb eerder en vaker uiteengezet dat de extra gelden van de afgelopen jaren zich nog niet of onvoldoende hebben vertaald in positieve en voelbare effecten op de operationele werkvloer. Sterker nog, de operationele werkvloer wordt vooral geconfronteerd met de na-ijleffecten van de bezuinigingen uit eerdere jaren, omdat die inmiddels volledig hun beslag hebben gekregen. Dat is wrang.

Concrete en zichtbare verbeteringen zijn noodzakelijk om het vertrouwen te herstellen, en daaraan wordt dan ook hard gewerkt. Stap voor stap kunnen eenheden weer op orde worden gebracht. Het tempo waarin dat gebeurt, verschilt per eenheid en het herstel zal niet iedereen snel genoeg gaan. Dat begrijp ik maar al te goed. Het extra budget dat het kabinet beschikbaar heeft gesteld, begint evenwel zijn vruchten af te werpen. Zo is de leveringsbetrouwbaarheid voor goedkope reserveonderdelen, die vaak nodig zijn in het onderhoudsproces, flink toegenomen. In 2016 is deze gestegen van 30 procent naar 74 procent en de voorraadbeschikbaarheid van 60 procent naar 81 procent. Ook de IT van Defensie wordt vernieuwd en de internettoegang wordt aangepakt. Daarnaast is met verschillende grote oefeningen een belangrijke stap gezet ten aanzien van de (generieke) geoefendheid. De ingeslagen weg met volle kracht voortzetten, is het devies.

Werkgeverschap

De IGK vestigt de aandacht op twee hoofdonderwerpen van werkgeverschap, te weten doorstroommogelijkheden en het arbeidsvoorwaardenoverleg. Zijn bevindingen hierover komen niet als een verrassing. De beperkte doorstroommogelijkheden, de onduidelijkheid over de uitwerking van de nieuwe diensteinderegeling en de stijgende pensioenpremie zijn een grote zorg voor alle betrokkenen, aan werknemers- én werkgeverskant.

De IGK roept de partijen bij het arbeidsvoorwaardenoverleg op spoedig tot overeenstemming te komen. Zoals bekend heeft Defensie de centrales op 18 april jl. een nieuw pakket arbeidsvoorwaarden voorgelegd. Dit pakket, met een looptijd van een jaar, voorziet onder meer in een loonsverhoging van twee procent en zorgt voor een verruiming van opleidingsaanspraken voor militairen, onder gelijktijdige intensivering van de loopbaanbegeleiding. Voorts krijgen militairen eerder duidelijkheid over hun doorstroommogelijkheden. Ook bevat het pakket een overgangsregime bij de nieuwe diensteinderegeling en uitgangspunten voor een nieuwe pensioenregeling. Eind mei wordt duidelijk of er onder de achterban van de centrales voldoende steun voor dit pakket bestaat.

De IGK adviseert voorts het personeelssysteem tegen het licht te houden. Ik neem ook dat advies ter harte. Ik deel de bezorgdheid van de IGK over de werving en de uitstroom, zeker als het gaat om vacatures die moeilijk kunnen worden gevuld. Ik zal de Kamer daarom bij de begroting voor 2018 een plan van aanpak aanbieden voor de werving en het behoud van militair personeel.

De jaarrapportage van de IGK leert dat de communicatie met het personeel beter kan en moet. Hij wijst herhaaldelijk op het belang van open, realistische en transparante communicatie en oordeelt in dat verband positief over de informatiebijeenkomsten die de Hoofddirecteur Personeel (HDP) begin 2017 op verschillende locaties begonnen en die zeker een vervolg krijgen. Ik onderschrijf het pleidooi van de IGK volledig.

Onze mensen hebben behoefte aan duidelijkheid en hebben daar ook recht op. Ik zet me hier ook persoonlijk voor in.

Bedrijfsveiligheid

De IGK besteedt in zijn jaarverslag ook aandacht aan de bedrijfsveiligheid, bijvoorbeeld bij het werken met gevaarlijke stoffen. Hij constateert dat de benodigde infrastructurele aanpassingen niet vlot verlopen. Dit stelt het geduld op de proef van mensen die niets liever willen dan hun werk veilig en zo goed mogelijk doen. De constatering van de IGK is een aansporing om het tempo van de aanpassingen waar mogelijk te verhogen. Financiële belemmeringen zijn er wat mij betreft niet. Het tempo wordt echter mede bepaald door andere factoren. Wanneer bijvoorbeeld een hangar op de nominatie staat om in 2018 te worden gesloopt, is het niet logisch nu nog een afzuiginstallatie te vervangen. Zoals de IGK ook opmerkt, zijn er wel werkafspraken gemaakt en protocollen opgesteld om werken met gevaarlijke stoffen mogelijk te maken op plekken waar de infrastructurele aanpassingen op zich laten wachten. Veiligheid heeft te allen tijde prioriteit.

Ouderenbeleid

De IGK wijst voorts op de behoefte aan ouderenbeleid in verband met de veranderende verhouding tussen de ontslagleeftijd en operationele inzet. Hij adviseert deze kwestie integraal te bekijken. Ik herken deze behoefte zonder meer. De inzetbaarheid van ouderen – militairen en burgers – zal dan ook deel uitmaken van het arbeidsvoorwaardenoverleg.

Reorganisaties

Met de IGK ben ik van mening dat het zinvol is om samen met de bonden kritisch te kijken naar de regelgeving rondom reorganisaties, in het bijzonder bij reorganisaties die gepaard gaan met een uitbreiding van functies. De resultaten van het aangekondigde themaonderzoek «Reorganiseren bij Defensie» kunnen daarbij behulpzaam zijn.

Themaonderzoek «de commandant in zijn kracht»

De IGK zal mij de resultaten van zijn themaonderzoek «de commandant in zijn kracht» nog in de eerste helft van 2017 aanbieden. Ik zie uit naar de aanbevelingen die hij op dit vlak zal doen.

Vraag en aanbodmanagement en assortimentsgewijs werken

De IGK onderstreept de knelpunten in het vraag- en aanbodmanagement en het assortimentsgewijs werken. Niet voor niets is het verbeteren van deze beide kernprocessen een speerpunt van Defensie en onderdeel van het plan van aanpak materiële gereedheid, waarover ik uw Kamer heb geïnformeerd (Kamerstuk 33 763, nr. 109). De IGK noemt verschillende initiatieven die al zijn genomen. Bij vraag- en aanbodmanagement worden in elke jaarcyclus de lessen uit het voorgaande jaar verwerkt. Voor de assortimentsmanagers is een opleidingsprogramma ontwikkeld waarin rolneming centraal staat. Eind 2016 is hiervoor een pilot gestart die intussen positief is geëvalueerd en binnenkort zullen de eerste drie opleidingstrajecten starten. De IGK vraagt in dit kader begrijpelijkerwijs ook aandacht voor SAP. Medewerkers worden ondersteund door Advies & Assistentie-teams om de mogelijkheden van SAP beter en optimaal te benutten.

Drugsgebruik en drugsbeleid

Laat ik voorop stellen dat het drugsbeleid van Defensie duidelijk is: Het beroep van militair gaat niet samen met het gebruik of het in bezit hebben van drugs. De aanwijzing die voorschrijft hoe Defensie in voorkomend geval handelt, is al even duidelijk. Dit laat onverlet dat, zoals ook in de beleidsevaluatie Veteranenzorg (Kamerstuk 30 139, nr. 170) is aanbevolen, de mogelijkheden van een genuanceerde en zorgvuldige benadering van veteranen en drugs momenteel worden onderzocht. Ik ben het met de IGK eens dat de benadering van het CZSK, gericht op preventie, navolging verdient. Dit wordt nader uitgewerkt.

Themabijeenkomsten en internationale samenwerking

Graag dank ik de IGK voor alle onderzoeken en themabijeenkomsten die hij en zijn staf het afgelopen jaar hebben georganiseerd. In oktober 2016 was Nederland gastland van de *International Conference of Ombuds Institutions for Armed Forces* (ICOAF). Ik ben daar getuige geweest van de inspirerende wijze waarop de IGK werk maakt van internationale samenwerking en dus de uitwisseling van waardevolle informatie en kennis.

Veteranen

Met instemming heb ik kennis genomen van de activiteiten die de IGK ontplooit in zijn rol als Inspecteur der veteranen. De IGK beklemtoont dat de erkenning, waardering en zorg voor veteranen in Nederland goed zijn geregeld. Niettemin zijn er verbeteringen mogelijk waaraan de komende jaren moet worden gewerkt. De IGK vraagt daarbij bijzondere aandacht voor de effecten van het beleid voor de individuele veteraan. De aandachtspunten van de IGK zullen worden betrokken bij de uitwerking van het actieplan dat voortvloeit uit de evaluatie van vorig jaar. De komende veteranennota, die u in de eerste week van juni ontvangt, zal ingaan op de stand van zaken van dit actieplan en de overige initiatieven voor veteranen.

Reservisten

Net als de IGK verheugt het mij tijdens werkbezoeken steeds meer reservisten te ontmoeten die belangrijk werk doen voor onze organisatie. Het is goed te zien dat reservisten steeds meer een structurele schakel worden. De IGK onderstreept het belang van een duidelijk reservistenbeleid met aandacht voor opleiding, carrièreperspectief, inzetbaarheid, arbeidsvoorwaarden en uitwisselingstrajecten. Al deze aspecten maken deel uit van de verdere uitwerking van de adaptieve krijgsmacht waarover ik u in januari van dit jaar heb geïnformeerd (Kamerstuk 34 550 X, nr. 73). Zoals afgesproken, informeer ik uw Kamer jaarlijks in oktober over de uitvoering hiervan.

Tot slot

De werkzaamheden van de IGK zijn belangrijk voor Defensie. Zijn bevindingen en aandachtspunten worden benut in de beleidsvorming en de uitvoering, en uiteraard bij de aanpak van knelpunten. De signaleringen van de IGK sluiten aan bij de prioriteiten waaraan Defensie hard

werkt. Met de IGK spreek ik de hoop en de verwachting uit dat al deze inspanningen zullen resulteren in meer en meer merkbare verbeteringen voor de mensen in onze prachtige en bijzondere organisatie.

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert